

اهمیت نماز از دیدگاه آیات و روایات

موضوع: اهمیت نماز از دیدگاه آیات و روایات

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله الحكيم في كتابه الكريم بسم الله الرحمن الرحيم «وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ».[1]

مقدمه

خداوند متعال انسان را موجودی هدفمند آفرید و این موجود ارزشمند را به خودش واگذار نکرد ولی در عین حال او را موجودی مختار و دارای اراده قرار داده است تا در زندگی مسیر خودش را با اختیار انتخاب نماید چون این موجود دارای غرائز مختلف بوده است و این غرائز به همین شکل برای زندگی او لازم بوده اند و از طرفی اگر انسان بدون کنترل و راهنمایی باشد به گمراهی کشیده می شود و هدف خلقت انسان رشد و ترقی و تکامل انسان و قرب خدا بوده است.

لذا این امر مقتضی آن است که راه برای او مشخص و خطوط راهنما و همین طور خطوط قرمز هشدار دهنده ای وجود داده باشند لذا خدای حکیم برای تنظیم حیات انسان دستوراتی را جعل فرمود و با ارسال رسل و انزال کتب زمینه تزکیه نفوس و تعلیم کتاب و راه هدایت را فراهم نمود.

یکی از همان دستورات مترقی اسلام جهت ارتباط انسان با خالق نماز است خداوند در آیه ای که عنوان شد می فرماید: نماز را به جای آور که نماز انسان را از همه کارهای زشتی باز می دارد. پس نماز یکی از بزرگ ترین وسیله برای جلوگیری از هر گونه فحشاء و منکر است و هر گاه انسان از فحشاء و منکر دوری کند به خداوند نزدیک می شود و از عذاب جهنم در امان می ماند چون یکی از اسباب جهنمی شدن تارک الصلوة بودن است همان گونه که در قرآن مجید می فرماید: از جهنمیان می پرسند چه عملی شما را جهنمی کرده است در پاسخ گویند ما از نمازگزاران نبودیم. «ما سلککم فی سقر قالوا لم نک من المصلین»[2] با توجه به اهمیت نماز در قرآن مجید حدود هفتصد مرتبه دستور به اقامه نماز داده شده است و احادیث بسیار در اهمیت و آثار نماز و نکوهش در ترک نماز و یا سبک شمردن نماز وارد شده است تا

جایی که نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم نماز را مرز بین کفر و اسلام بیان فرمودند: «انما الفارق بین الکفر و الاسلام الصلوة» [3] و در جای دیگر فرمود: «الصلوة عمود الدین فمن ترک الصلوة متعمداً فقد هدم دینه» [4] نماز ستون دین است لذا کسی که نماز را عمداً ترک کند دین خود را از بین برده است. نماز به عنوان ستون دین و نگهدارنده دین معرفی شده است پیامبر در جای دیگر نیز فرمود: «من ترک الصلوة ثلاثة ايام فاذا مات لا يغسل و لا یکفن و لا یدفن فی قبور المسلمین» [5] کسی که عمداً سه روز نماز نخواند و بدون توبه در این حال بمیرد شایستگی غسل و کفن و دفن در قبرستان مسلمانان را ندارد. قرآن مجید می فرماید: «اقیموا الصلوة و لا تكونوا من المشرکین» نماز را اقامه کن و از مشرکین نباش.

ترک نماز مساوی با شرک شمرده شده است نمازی که انسان را از فحشاء و منکر حفظ می کند و از مشرک شدن و جهنمی شدن نجات می دهد نمازی است که با معرفت انجام شود و همراه با شرایط نماز باشد مانند روزی حلال و لباس و مکان مباح و توجه به خداوند درست بودن ارکان و اجزاء نماز همراه با ولایت اهل بیت علیهم السلام می باشد چون در نماز انسان بالاترین لذت بندگی را احساس می کند و به معراج تقرب پروردگار نائل می شود. «الصلوة معراج المؤمن» [6] هر گاه انسان نمازگزار شد از گناه دوری و از حرام کناره می گیرد و به خداوند نزدیک می شود و بر مسیر ترقی و تکامل قرار می گیرد و به هدف خلقت که همان تقرب الهی است می رسد. معصوم علیه السلام فرمودند: «الصلوة قربان کل تقی» [7].

همچنان بر اهتمام به نماز در اول وقت بسیار تأکید شده است امام صادق علیه السلام فرمود: «فضل الوقت الاول علی الآخر کفضل الآخرة علی الدنيا» [8]. برتری نماز اول وقت بر آخر وقت مانند برتری نعمتهای آخرت بر دنیا است. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «لا تنال شفاعتی غدا من اخر الصلوة المفروضة» [9] کسی که نماز را از باب سهل انگاری و تنبلی به تاخیر اندازد شفاعت من به او نمی رسد. همچنین درست خواندن نماز از نظر اذکار و افعال یعنی هم آنچه خواندن است درست خوانده شود و هم افعال نماز یعنی قیام و رکوع و سجود و غیره درست انجام داده شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «لا صلوة لمن لایتم رکوعها و سجودها» [10] با توجه کامل به معبود و برای اطاعت از خداوند و بدون ریاکاری باشد چنین نمازی می تواند مانع از فحشاء و منکر شود و موجب تقرب الهی شود همچنین درباره کسانی که در مورد نماز سهل انگاری می کنند مذمت بسیار شده و بلاها و گرفتاری های در دنیا و آخرت برای آنها بیان شده است.

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام فرمود: «سألت ابي رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم لمن تهاون بصلوته من الرجال و النساء قال من تهاون بصلوته من الرجال و النساء ابتلاه الله بخمس عشرة خصلة يرفع الله البرکته، من عمره و يرفع الله برکته من رزقه، و یمحو الله عز و جل سیماء الصالحین من وجهه، و کل عمل یعمله لا یؤجر علیه، و لا یرتفع دعاوه الی السماء و لیس له حظ فی دعاء الصالحین، و انه یموت ذلیلاً، و یموت جائعاً و یموت عطشاناً، فلو سقی من انهار الدنيا لم یروا عطشه و یوکل الله ملکا یزعجه فی قبره، و

يُضَيِّقُ عَلَيْهِ قَبْرَهُ وَ تَكُونُ الظُّلْمَةُ فِي قَبْرِهِ ، وَ يُوَكَّلُ اللهُ بِهِ مَلَكًا
يَسْحَبُهُ عَلَى وَجْهِهِ ، وَ الْخَلَائِقُ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَ يَحَاسِبُ حَسَابًا شَدِيدًا
وَ لَا يَنْظُرُ اللهُ إِلَيْهِ وَ لَا يَزْكِيهِ وَ لَهُ عَذَابُ الْيَمِّ .»

از پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم درباره مردان و زنانی که در نمازشان سستی و سهل انگاری می کنند پرسیدم، آن حضرت فرمودند: کسی که نسبت به نماز سستی و سهل انگاری کند خداوند او را به پانزده بلا و گرفتاری مبتلا می گرداند:

- ۱- برکت را از عمر و رزق و روزی اش می گیرد.
- ۲- سیمای صالحان را از چهره اش محو می کند.
- ۳- هر عملی که انجام دهد بدون پاداش خواهد بود.
- ۴- دعایش مستجاب نخواهد شد.
- ۵- برای وی بهره ای از دعای صالحین نخواهد بود.
- ۶- خوار و ذلیل می میرد.
- ۷- گرسنه و تشنه می میرد.
- ۸- گرسنه و تشنه جان خواهد داد به طوری که اگر همه نهرهای دنیا به او آب داده شود تشنگی او بر طرف نخواهد شد.
- ۹- خداوند فرشته ای را برمی گزیند تا آسایش او را در قبر سلب نماید.
- ۱۰- و قبرش را تنگ گرداند.
- ۱۱- قبرش تاریک خواهد بود.
- ۱۲- خداوند فرشته ای را برمی گزیند تا او را به صورت روی زمین بکشد در حالی که همه خلایق به او نگاه می کنند.
- ۱۳- به سختی مورد محاسبه قرار می گیرد.
- ۱۴- خداوند متعال به او نظر رحمت نمی کند.
- ۱۵- او را پاکیزه نگرداند و برای او عذابی دردناک قرار دهد.

از این احادیث اهمیت نماز به خوبی روشن می شود باید باور کنیم که اینها همه درست است هم وعده های که به نماز گذاران داده شده و هم وعیدهایی که به کسانی داده شده است که به نماز اهمیت نمی دهند و استکبار می ورزند با ذلت وارد جهنم می شوند خداوند متعال می فرماید: « ان الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین» [11]

نتیجه

پس نتیجه می گیریم که بزرگ ترین ابزار و وسیله در مقابله با فحشاء در منکر نماز است نماز وسیله نجات از جهنم و موجب ورود به بهشت است، ستون دین و عزت مؤمن است و بزرگ ترین وسیله بعد از ایمان به خدا برای تقرب پروردگار نماز است. عذاب دردناکی برای کسانی که نماز را ترک کنند یا آن را سبک بشمارند قرار داده شده است و به حدی نکوهش شده که حق دفن شدن در قبرستان مسلمانان را ندارد برای کسی که تارک الصلوة باشد ذکر شده، سلب سیمای صالحان و عدم استجاب دعا، مورد غضب خدای متعال واقع می شود و محروم از شفاعت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام، پس سزاوار است به نماز اهمیت دهیم نماز به اندازه ای ارزش دارد که امام حسین علیه السلام برای نماز یک شب از دشمن مهلت خواست و فرمود: « انّی احب الصلوة» [12] و ظهر عاشورا به ابوصمامه سائدی که تذکر نماز داده بود فرمود: «جعلک الله من المصلین الذاکرین یوم القیامه» [13] خداوند روز قیامت تو را از نمازگزاران قرار دهد که امتیازی است بزرگ در میان شهدای کربلا.

برای اقامه نماز حضرت سیدالشهداء علیه السلام همه هستی و همه دارایی خودش را فدا کرد از این امر هم معلوم می شود که چقدر ارزش دارد برای اقامه نماز حجت خدا جان خودش را فدا کند و برای همیشه تاریخ مدال افتخار «اشهد انک قد اقامت الصلوة» [14] را به گردن خود بیاویزد. برای رسیدن به این مقام امام حسین علیه السلام آخرین نماز خودش را نیز با اهتمام خاص و در اول وقت و با جماعت اقامه نمود و برای من و شما پیام داد، ای شیعیان ما اهل بیت از نماز غافل نشوید و برای حفظ دین و جلوگیری از استکبار و گمراهی و برای اقامه نماز که ضامن صلاح و فلاح دنیوی و اخروی مسلمان است کودک شش ماهه را نیز فدا کرد.

حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام پس از آنکه همه اصحاب و انصار خود را فدا نمود «نظر یمینا و شمالا». به طرف راست و چپ خود نگاه کرد و یک یک اصحاب را با اسم صدا زد اما جوابی نشنید، آن حضرت استغاثه ای بلند کرد «هل من ناصر ینصرنا...» [15]

پس از آن برای وداع به خیمه گاه آمد گریه اهل حرم را شنید و علت آن را پرسید جواب دادند این کودک که سه روز است آب نخورده پس از استغاثه تان قرار ندارد.

حضرت کودک را گرفتند و آمدند مقابل لشکر دشمن تا برای کودک آبی طلب کند فرمود ای لشکر اشقیما شما همه جوانان من را کشتید جز این کودک برای من چیزی نمانده است که از شدت تشنگی بر او غلبه کرده است

و این طور خطاب فرمود: «یا قوم ان لم ترحمونی فارحموا هذا الطفل اما ترونه کیف یتلظى عطشا» ای قوم اگر به من رحم نمی کنید به این کودک رحم کنید آیا نمی بینید که چگونه از شدت تشنگی دهان را مانند ماهی از آب بیرون انداخته شده باز و بسته می کند از ترس اینکه با تماشای این وضعیت لشکر تحت تاثیر وجدان قرار نگیرد عمر سعد به حرمله بن کاهل اسدی دستور داد که علی اصغر علیه السلام را نشانه بگیرد حرمله ملعون با تیر سه شعبه گلوی کودک را نشانه گرفت و این تیر سه شعبه گوش تا گوش علی اصغر علیه السلام را برید امام حسین علیه السلام دست خود را زیر گلوی بریده علی اصغر علیه السلام قرار داد و وقتی از خون پر شد به سوی آسمان انداخت امام باقر علیه السلام فرمودند: «... لم یسقط قطرة» قطره ای از آن خون برنگشت و بار دوم دست خود زیر گلوی فرزندش قرار داد وقتی پر از خون شد آن را به صورت خود مالید و فرمود: «هكذا القی جدی رسول الله».

الا لعنة الله على القوم الظالمين

پی نوشت:

[1] عنكبوت/ ۴۵.

[2] مدثر/ ۴۲.

[3] میزان الحکمه، ج ۱، ص ۴۰۲.

[4] جامع الاخبار، ص ۱۸۵.

[5] جامع الاخبار، ص ۱۸۷.

[6] کشف الاسرار، ج ۲، ص ۶۷۶.

[7] بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۲۰۸، ج ۷۷؛ وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۴۳، ج ۴۴۶۹.

[8] جامع الاخبار، ص ۷۸.

[9] مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۶۳.

[10] میزان الحکمة، ج ۱۰۶۶۰.

[11] غافر/ ۶۰.

[12] وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۳۵۱.

[13] تاریخ الطبری ج ۴، ص ۳۳۴.

[14] مفاتیح الجنان، زیارت وارث.

[15] حیاة الامام الحسین علیه السلام، ج ۳، ص ۲۷۴.

